

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET TILOCCA protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 40559/12)

PRESUDA

STRASBOURG

5. travnja 2018.

Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Tilocca protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Kristina Pardalos, *predsjednica*,

Ksenija Turković,

Pauliine Koskelo, *sutkinje*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*,

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost 13. ožujka 2018.

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 40559/12) protiv Republike Hrvatske koji je talijanski državljanin g. Giuseppe Tilocca („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 25. svibnja 2012.

2. Podnositelja zahtjeva pred Sudom su zastupali odvjetnici iz Zagreba g. D.S. Janković i g. H. Grenac iz odvjetničkog društva Abel & Grenac. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 19. svibnja 2015. godine Vlada je obaviještena o prigovoru glede prava na vlasništvo, a ostatak zahtjeva proglašen je nedopuštenim u skladu s pravilom 54., stavkom 3. Poslovnika Suda.

4. Vlada Italije nije iskoristila svoje pravo da se umiješa u postupak (članak 36., stavak 1. Konvencije).

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1963. godine i živi u Aleksandriji (Egipat).

6. Dana 15. veljače 2010. godine, prilikom prelaska granice između Srbije i Hrvatske sa svojom suprugom, podnositelja zahtjeva uhvatile su hrvatske carinske vlasti dok je nosio iznos od 563.300,00 eura (EUR) koji nije prijavio, u suprotnosti sa zakonom. Carinske vlasti odmah su zaplijenile 560.000,00 EUR.

7. Istog su dana carinske vlasti pokrenule prekršajni postupak protiv podnositelja zahtjeva pred Financijskim inspektoratom Ministarstva financija jer nije prijavio iznos od 560.000,00 EUR – iznos koji premašuje 10.000,00

EUR – što je prekršaj iz članka 40., stavka 1. Zakona o deviznom poslovanju i članka 74. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

8. Podnositelj zahtjeva u svojoj je obrani objasnio da su on i njegova supruga bili u posjetu njezinoj kćeri u Srbiji koja je nedavno imala težak napad epilepsije te je dostavio dokumente kao dokaze koji ukazuju na to da je kćer njegove supruge doista bolovala od epilepsije. Novac koji je nosio potječe iz: (a) društva po imenu SCI (*société civile immobilière*) M. registriranog u Francuskoj, čiji je on bio direktor i jedini član, s čijeg je računa podigao iznos od 326.008,03 eura s ciljem osnivanja drugog poduzeća; i (b) prodaje njihove kuće u Francuskoj (preostali iznos). Podnositelj zahtjeva dostavio je relevantne dokumente kao dokaz tih transakcija. Također je objasnio da nije želio uplatiti taj novac na bankovni račun jer se, uslijed globalne financijske krize 2007. - 2008. godine, bojao da će njegova banka otići u stečaj i da će izgubiti većinu tog novca s obzirom na to da francuska država jamči samo za bankovne depozite u iznosu do 50.000,00 eura.

9. Tijekom postupka Financijski inspektorat Ministarstva financija zatražio je informacije od nadležnih tijela u Srbiji, Francuskoj i Italiji. Dok talijanske vlasti uopće nisu odgovorile, vlasti Srbije obavijestile su Financijski inspektorat da ni podnositelj zahtjeva ni njegova supruga nisu zabilježeni u njihovom registru sumnjivih transakcija, a francuske su vlasti samo potvrdile vjerodostojnost transakcija na koje se podnositelj zahtjeva pozvao kako bi dokazao porijeklo novca koji je nosio.

10. Odlukom od 9. srpnja 2010. godine Financijski inspektorat Ministarstva financija proglasio je podnositelja zahtjeva krivim za počinjeni prekršaj te mu je izrekao novčanu kaznu u iznosu od 5.000,00 hrvatskih kuna (HRK). Istovremeno, Financijski je inspektorat izrekao zaštitnu mjeru kojom je oduzeo 318.500,00 EUR na temelju članka 69., stavka 2. Zakona o deviznom poslovanju.

11. Na temelju dokumenata kao dokaza, Financijski je inspektorat utvrdio: (a) da je društvo SCI M. osnovano 2002. godine i registrirano u registru trgovačkih društava i poduzeća u Strasbourgu, a na temelju francuskog prava članovi tog društva odgovaraju za njegove dugove razmjerno njihovom udjelu u društvu, odnosno, podnositelj zahtjeva odgovarao je za udio od 99,75 %, a njegova supruga za 0,25 %; (b) da je 6. srpnja 2009. godine podnositelj zahtjeva doista prodao kuću u Francuskoj, a iznos od 243.091,82 EUR dobiven prodajom uplaćen je na njegov bankovni račun 29. srpnja 2009. godine te je zatim je s tog računa najprije istog dana prebacio 30.000,00 EUR na račun svojeg društva, a zatim podignuo iznos od 211.500,00 EUR; i (c) da je 21. prosinca 2009. godine podnositelj zahtjeva, u svojstvu direktora društva, prodao nekretnine društva te je iznos od 326.008,03 EUR dobiven prodajom uplaćen na bankovni račun društva 19. siječnja 2010. godine, a taj je iznos podnositelj zahtjeva podignuo sljedeći dan.

12. Financijski inspektorat Ministarstva financija smatrao je da je porijeklo novca koji podnositelj zahtjeva nije prijavio nevažan u odnosu na počinjenje prekršaja za koji je bio osuđen ili u odnosu na izricanje novčane kazne. Međutim, to je razmatranje bilo relevantno u odnosu na izricanje zaštitne mjere oduzimanja.

13. Konkretno, Financijski je inspektorat odlučio da neće oduzeti iznos od 241.500,00 EUR od novca koji podnositelj zahtjeva nije prijavio jer je utvrdio da je taj iznos doista dobiven prodajom njegove kuće u Francuskoj.

14. Glede preostalih 318.500,00 EUR (od zaplijenjenih 560.000,00 EUR), Financijski je inspektorat smatrao da je taj iznos dio sredstava koje je podnositelj zahtjeva 20. siječnja 2010. godine podignuo s bankovnog računa svojeg društva (326.008,03 EUR) (vidi stavak 11. ove presude). Inspektorat je nadalje smatrao da: (a) budući da nije bilo dokaza da je podnositelj zahtjeva pozajmio taj novac od svojeg društva, noseći ga preko granice, raspolagao je njime kao da mu pripada, što je predstavljalo nezakonito prisvajanje sredstava društva, djelo kažnjivo u svakoj zemlji; i (b) na taj iznos nije platio relevantne poreze u Francuskoj. Stoga je odlučio oduzeti taj iznos.

15. Podnositelj zahtjeva podnio je žalbu tvrdeći da: (a) prikupljeni dokazi ukazuju na to da su francuske vlasti bile svjesne transakcije iz koje je oduzeti iznos potekao, ali nisu poduzele ništa u vezi s tim, što je ukazivalo na to da smatraju da je taj iznos potekao iz legitimnog izvora, (b) Financijski je inspektorat pravilno pretpostavio da on nije oduzeti iznos pozajmio od svojeg društva jer je u 2008. i 2009. godini zapravo svojem društvu pozajmio 358.600,81 EUR, za što je dostavio dokumente kao dokaze; (c) na temelju francuskog prava on je u potpunosti odgovarao za dugove svojeg društva, čije plaćanje, uključujući poreze, stoga nije mogao izbjeći nezakonitim prisvajanjem sredstava društva kako je Inspektorat sugerirao; (d) Financijski je inspektorat pokušao protumačiti strano (francusko) pravo, i to u tako složenom području kao što je porezno i trgovačko pravo, o kojem je znao vrlo malo; i (e) neobično je da je Inspektorat u korist hrvatskog državnog proračuna oduzeo iznos na koji, prema mišljenju samog Inspektorata, podnositelj nije platio relevantne poreze u Francuskoj.

16. Odlukom od 17. rujna 2010. godine Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske odbio je žalbu podnositelja zahtjeva i potvrdio odluku Financijskog inspektorata Ministarstva financija, potvrđujući razloge navedene u odluci.

17. Podnositelj zahtjeva zatim je 17. prosinca 2010. godine podnio ustavnu tužbu, navodeći, *inter alia*, povredu ustavom zaštićenog prava vlasništva.

18. Odlukom od 17. studenog 2011. godine Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio je podnositeljevu ustavnu tužbu nedopuštenom te je svoju odluku dostavio njegovom zastupniku 2. prosinca 2012. godine. Utvrdio je da, iako se podnositelj zahtjeva u svojoj ustavnoj tužbi pozvao na mjerodavne odredbe Ustava, nije potkrijepio svoju tužbu nikakvim ustavnopravnim argumentima, već je samo ponovio argumente iznesene u postupku pred

Financijskim inspektoratom Ministarstva financija i Visokim prekršajnim sudom Republike Hrvatske. Ustavni sud stoga nije bio u mogućnosti ispitati osnovanost njegove ustavne tužbe.

II. MJERODAVNO HRVATSKO I MEĐUNARODNO PRAVO

19. Mjerodavno domaće i međunarodno pravo i praksa sažeto je u predmetu *Boljević protiv Hrvatske*, br. 43492/11, stavci 16. - 21., 31. siječnja 2017.

III. MJERODAVNO FRANCUSKO PRAVO

20. Na temelju francuskog prava *société civile immobilière* (SCI) jest (nekomercijalno) društvo građanskog prava osnovano za vlasništvo i upravljanje nekretninama (članci 1845. do 1870.-1 francuskog Građanskog zakonika). To je pravna osoba, što znači da ima pravnu osobnost različitu od one njezinih članova. Međutim, članovi su odgovorni za dugove društva bez ograničenja, što znači da mogu odgovarati u odnosu na vlastitu imovinu u kapitalu društva (članak 1857. francuskog Građanskog zakonika).

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1 UZ KONVENCIJU

21. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da odluka domaćih vlasti u prekršajnom postupku da mu se oduzme 318.500,00 EUR jer nije prijavio iznos od 560.000,00 EUR na carini nije bila opravdana. Sud je odlučio ispitati njegov prigovor na temelju članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

A. Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

22. Vlada je ustvrdila da je iznos od 318.500,00 EUR koji je na kraju oduzet podnositelju zahtjeva bio dio sredstava koje je podnositelj 20. siječnja 2010. godine podignuo s bankovnog računa svojeg društva (326.008,03 EUR) (vidi stavke 11. i 14. ove presude). Prema tome, oduzeti iznos nije pripadao njemu osobno, već njegovom društvu. Vlada je stoga tvrdila da se podnositelj zahtjeva ne može smatrati žrtvom povrede na koju prigovara.

23. Podnositelj zahtjeva istaknuo je da mu je izrečena zaštitna mjera oduzimanja te da je iznos od 318.500,00 EUR oduzet njemu osobno. Stoga je bio izravno pogođen tim oduzimanjem. Podnositelj zahtjeva dalje je naglasio da, kako bi se osiguralo da zaštita prava zajamčenih Konvencijom ne bude neučinkovita i iluzorna, tumačenje pojma „žrtva“ ne smije biti pretjerano formalno (vidi *Gorraiz Lizarraga i drugi protiv Španjolske*, br. 62543/00, stavak 38., ECHR 2004-III, i *Stukus i drugi protiv Poljske*, br. 12534/03, stavak 35., 1. travnja 2008.). U svakom slučaju, podnositelj zahtjeva ustvrdio je da je bio vjerovnik svojeg društva budući da je 2008. i 2009. godine društvu pozajmio ukupno 358.600,81 EUR (vidi stavak 15. ove presude). Oduzeti iznos od 326.008,03 EUR koji je podnositelj 20. siječnja 2010. godine podignuo s bankovnog računa svojeg društva (vidi stavke 11. i 14. ove presude) predstavljao je povrat tog zajma. Iznos je, prema tome, pripadao njemu, a ne njegovom društvu.

2. Ocjena Suda

24. Iz razloga navedenih u nastavku (vidi stavke 25. - 29.), Sud ne smatra potrebnim odlučivati je li oduzeta svota pripadala podnositelju zahtjeva ili njegovom društvu.

25. S tim u vezi, Sud najprije ponavlja da se podnositelj zahtjeva može pozvati na povredu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju jedino ako se osporavana odluka odnosi na njegovo „vlasništvo“ u smislu te odredbe (vidi *Von Maltzan i drugi protiv Njemačke* (odluka) [VV], br. 71916/01, 71917/01 i 10260/02, stavak 74. (c), ECHR 2005-V).

26. Sud nadalje ponavlja da, ako djela ili propusti na koje se prigovara utječu na neko trgovačko društvo, zahtjev treba podnijeti to društvu. Zanimarivanje pravne osobnosti društva glede pitanja posjedovanja statusa „žrtve“ bit će opravdano samo u iznimnim okolnostima (vidi, posebice, *Agrotexim i drugi protiv Grčke*, 24. listopada 1995., stavak 66., Serija A br. 330-A). S druge strane, jedini vlasnik društva može tvrditi da je „žrtva“ u smislu članka 34. Konvencije u onoj mjeri u kojoj je riječ o osporenim mjerama poduzetim u odnosu na njegovo društvo, jer u slučaju jedinog vlasnika ne postoji rizik od razlika u mišljenjima između dioničara ili između dioničara i upravnog odbora glede stvarnog stanja kršenja konvencijskih

prava ili glede najprikladnijeg načina reagiranja na to kršenje (vidi, primjerice, *Ankarcrona protiv Švedske* (odluka), br. 35178/97, 27. lipnja 2000., *Gubiyev protiv Rusije*, br. 29309/03, stavak 53., 19. srpnja 2011., i *Beguš protiv Slovenije*, br. 25634/05, stavak 25., 15. prosinca 2011.).

27. U ovome predmetu, podnositelj zahtjeva tvrdio je da je on jedini član i direktor predmetnog društva, dok je u domaćem postupku utvrđeno da njegov udio u društvu iznosi 99,75 %, a udio njegove supruge 0,25 % (vidi stavke 8. i 11. ove presude).

28. Sud smatra da, iako formalno podnositelj zahtjeva možda nije bio jedini član društva, on je svakako bio njegov jedini pravni zastupnik (direktor) te je u njemu imao tako značajnu ulogu (vidi, primjerice, *G.J. protiv Luksemburga*, br. 21156/93, stavak 24., 26. listopada 2000.) da se u svakom praktičnom smislu mora smatrati njegovim jedinim vlasnikom. Konkretno, jasno je da ne postoji rizik od bilo kakvih suprotstavljenih interesa i/ili razlika u mišljenjima koji bi mogli uzrokovati poteškoće kako se očituje u mjerodavnoj sudskoj praksi Suda (vidi prethodni stavak). Stoga bi bilo umjetno razlikovati ovaj predmet od onih u kojima je Sud presudio da jedini vlasnik nekog društva može tvrditi da je „žrtva“ u smislu članka 34. Konvencije (vidi prethodni stavak).

29. U ovome je predmetu taj zaključak dodatno potkrijepljen činjenicom da je podnositelj zahtjeva bio odgovoran za dugove društva u odnosu na vlastitu imovinu u kapitalu društva (vidi stavak 20. ove presude). Sud je već presudio da se, kada su pojedinac i profesionalni subjekt toliko usko povezani, može smatrati da je taj pojedinačni podnositelj zahtjeva izravno pogođen mjerama koje su poduzete u odnosu na taj subjekt (vidi *Oklešen i Pokopališko Pogrebne Storitve Leopold Oklešen S.P. protiv Slovenije*, br. 35264/04, stavak 40., 30. studenoga 2010.).

30. Slijedi da prigovor Vlade temeljen na nedostatku položaja žrtve podnositelja zahtjeva stoga treba biti odbijen.

31. Sud dalje primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3., točke (a) Konvencije. Primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

32. Sud napominje da je već utvrđivao povrede članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju u predmetima u kojima su otvorena pitanja slična onima u ovome predmetu (vidi, primjerice, *Ismayilov protiv Rusije*, br. 30352/03, 6. studenoga 2008.; *Gabrić protiv Hrvatske*, br. 9702/04, 5. veljače 2009.; *Grifhorst protiv Francuske*, br. 28336/02, 26. veljače 2009.; *Moon protiv Francuske*, br. 39973/03, 9. srpnja 2009.; i gore citirani predmet *Boljević*).

33. Nakon ispitivanja svih podnesenih materijala, Sud smatra kako Vlada nije izložila niti jednu činjenicu ili tvrdnju koja bi ga mogla uvjeriti da u ovom predmetu donese drukčiji zaključak.

34. Posebno je važno da: podnositelj zahtjeva nikada nije bio optužen za neko kazneno djelo; unošenje novca u Hrvatsku nije bilo zabranjeno; i jedino nezakonito (ali ne i kriminalno) ponašanje koje mu se može pripisati u vezi s novcem bilo je njegovo propuštanje da ga prijavi (vidi gore citirani predmet *Gabrić*, stavak 38., i gore citirani predmet *Boljević*, stavci 42. - 46.).

35. Imajući u vidu praksu o tom pitanju (vidi stavak 32. ove presude), Sud stoga utvrđuje da je u ovome predmetu došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

36. Člankom 41. Konvencije predviđeno je sljedeće:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Naknada štete

37. Podnositelj zahtjeva potraživao je 521.500,00 eura (EUR) na ime naknade materijalne štete, od čega je 318.500,00 EUR predstavljalo svotu koja mu je oduzeta. Glede preostalog traženog iznosa, podnositelj zahtjeva pojasnio je da je otprilike mjesec dana nakon oduzimanja, kako bi zadržao istu razinu potpore za svoju obitelj, bio prisiljen prodati dvije stavke svoje nepokretne imovine po cijenama koje su, kako je ovjerio ovlašteni geodet, bile za 203.000,00 EUR niže od njihove tržišne vrijednosti.

38. Podnositelj zahtjeva također je potraživao 400.000,00 EUR na ime naknade nematerijalne štete.

39. Vlada je osporila te zahtjeve.

40. Sud je utvrdio da je iznos od 318.500,00 EUR oduzet podnositelju zahtjeva u suprotnosti s člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Stoga, u mjeri u kojoj se zahtjev podnositelja zahtjeva u odnosu na materijalnu štetu odnosi na taj iznos, Sud ga prihvaća i dodjeljuje mu iznos od 318.500,00 EUR eura po toj osnovi, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati. S druge strane, Sud odbacuje preostali dio tog zahtjeva jer ne nalazi nikakvu uzročnu poveznicu između utvrđene povrede i navedene materijalne štete.

41. U pogledu nematerijalne štete, Sud smatra da, u okolnostima ovog predmeta, utvrđenje povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju samo po sebi predstavlja dovoljnu pravičnu naknadu (vidi, u tom smislu, prethodno citirani predmet *Gabrić*, stavak 49., i gore citirani predmet *Boljević*, stavak 54.).

B. Troškovi i izdaci

42. Podnositelj zahtjeva također potražuje 36.661,36 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i 2.617,33 EUR na ime troškova i izdataka nastalih pred ovim Sudom.

43. Vlada je osporila te zahtjeve.

44. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. U ovome predmetu, uzimajući u obzir informacije koje ima u posjedu i prethodno navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 1.770,00 EUR na ime troškova i izdataka nastalih u domaćim postupcima i 1.780,00 EUR na ime troškova i izdataka nastalih u postupku pred ovim Sudom.

C. Zatezna kamata

45. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrdjuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju;
3. *Presuđuje* da utvrđivanje povrede samo po sebi predstavlja pravičnu naknadu za nematerijalnu štetu što ju je pretrpio podnositelj zahtjeva;
4. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba u roku od tri mjeseca isplatiti sljedeće iznose:
 - (i) 318.500,00 EUR (tristo osamnaest tisuća petsto eura) na ime materijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;
 - (ii) 3.550,00 EUR (tri tisuće petsto pedeset eura), uvećano za sve poreze koje bi se mogli zaračunati podnositelju zahtjeva, na ime troškova i izdataka;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
5. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravičnom naknadom.

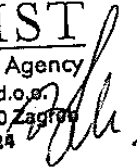
Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 5. travnja 2018. u skladu s člankom 77., stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Kristina Pardalos
Predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramareka 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72468498524

Prijevod, lekturu i pravnu redakciju napravila prevoditeljska agencija „Alkemist“ d.o.o. Zagreb. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava nije odgovoran za točnost prijevoda i sadržaja.